

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

КУЛЬТУРА ПОСТМОДЕРНУ

підготовки магістра

спеціальності 034 Культурологія

освітньо-професійної програми Культурологія

Силабус навчальної дисципліни «КУЛЬТУРА ПОСТМОДЕРНУ» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за освітньою програмою Культурологія

Розробник: Пригода-Донець Т. М., доцент кафедри культурології, доцент, кандидат філософських наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Пригода-Донець Т. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології
протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Столярчук Н. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітньо-професійна програма: Культурологія Освітній рівень: Магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 1 курс
		Семестр – 1 семестр
		Лекції – 20 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) – 16 год.
		Самостійна робота - 76 год.
		Консультації – 8 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Пригода-Донець Таміла Миколаївна

Науковий ступінь: кандидат філософських наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри культурології

Контактна інформація: моб. тел. 099 0715762, 097 4962592

ел. адреса: tamprygoda@gmail.com

Дні занять: вересень-грудень 2022 року

З розкладом можна ознайомитись на офіційному сайті ВНУ імені Лесі Українки, зокрема за посиланням <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Освітній компонент «Культура постодерну» є нормативною навчальною дисципліною в ОПП «Культурологія» з підготовки магістрів за спеціальністю 034 Культурологія, передбачає вивчення постмодерного дискурсу сучасної культури, багатогранний і плюралістичний аналіз основних тенденцій актуальної культури.

Зміст дисципліни.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є постмодерний дискурс культури. У запропонованому курсі презентується багатогранний і плюралістичний аналіз суперечливих і складних тенденцій актуальної культури. Сучасна культура осмислюється у контексті загальноєвропейської історії культури, як один із етапів становлення західної культурної свідомості (премодерн, модерн, постмодерн), як важлива ланка цілісної концептуальної рамки у вивченні основних культурних феноменів і процесів. Постсучасність розглядається як досить дискусійне явище і в культурі, і в культурології,

фрагментарне, незавершене, нелінійне, з акцентами на іншості, маргинальності, різноматичності, виключності, одиничності якостей, подій, постатей, перспектив тощо. Перший змістовий модуль присвячений власне методологічним аспектам пост сучасності (філософський дискурс, основні тези і кейси, специфіка постмодерністських та постструктуралістських концепцій дослідження культури). Другий модуль – звернення до власне культурних явищ (література, арт-практики, архітектура, урбаністика, історіографія тощо)

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Сучасна культура», «Культура Нового часу», «Естетика і філософія мистецтва», «Філософія», «Філософія культури», «Медіакультура», інші.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою викладання навчальної дисципліни «Культура постмодерну» є ознайомити студентів з основними тенденціями новітньої культури та її теоретичного дискурсу. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є формування основ культурологічного осмислення актуальних проблем сучасної культури у загальному (методологічному, історико-культурному, філософському) культурному контексті, з'ясування філософсько-естетичних ідей постмодерної практики; аналіз актуальних процесів у мистецькій сфері; окреслення основних тенденції в сучасній культурі та її перспектив.

4. Результати навчання (Компетентності).

Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проектами.
- ЗК 9. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.
- ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- ФК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.
- ФК 8. Здатність організовувати роботу та здійснювати керівництво закладами культури, а також відповідними структурними підрозділами підприємств і установ, враховуючи економічні, законодавчі й етичні аспекти.
- ФК 9. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.

ФК 10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.

ФК 11. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ФК 12. Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

ФК 14. Здатність професійно визначати стратегічні напрямки та пріоритети культурної політики Волині, Луцька, їхні креативні та проектні ресурси з урахуванням регіональної специфіки та перспектив культурного розвитку та соціальної ефективності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.

ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН 12. Здійснювати експертну оцінку культурних творів, послуг та благ, культурних практик, культурно-мистецьких та дозвілєвих проєктів.

ПРН 14. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

У процесі навчання здобувачі повинні:

- знати основні концепції неklasичної парадигми культури і культурології;
- концептуальні поняття і категорії постмодерного дискурсу та їх новітні аберації;
- сучасні мистецькі практики та їх естетичне обґрунтування;
- актуальні тенденції постсучасної культури.
- аналізувати сучасну культурну ситуацію у контексті новітніх методологічних тенденцій;
- порівнювати класичну і неklasичну парадигми культури;
- визначати пост сучасні характеристики мистецьких практик;
- окреслювати цілісний образ нового типу культури і мистецтва в онтологічному зв'язку із попередніми культурними епохами;
- осмислювати основні категорії і концепти культурологічного дискурсу у динаміці і діалектиці та у медійному та комунікативному контексті;
- виявляти й аналізувати основні тенденції актуального культурного процесу у різних сферах у їх взаємозв'язку і взаємовпливі;
- витворювати цілісний образ проблеми у її дослідницькій культурологічній ретроспективі і потенційної перспективи її вирішення;
- удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний і культурний рівень;
- опрацьовувати, аналізувати, оцінювати інформацію у процесі професійної діяльності і на цій основі продукувати певну фахову позицію;
- формувати і підтримувати плюралістичну і толерантну комунікацію з іншими сторонами взаємодії (фахова дискусія, міжособистісний контакт, міжкультурна комунікація);
- визначати, відстоювати і транслювати корпоративні цілі і завдання у професійній і соціальній сферах.

III. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Постмодерна культур-рефлексія						
Тема 1. Смысловий ландшафт постсучасної культури	22	4	4	12	2	ДС/8
Тема 2. Постмодерний культурологічно-філософський дискурс	20	4	2	12	1	ДС/4+ Р/4
Тема 3. Футурологія. Постнаука. Штучний інтелект. Нові медіа	15	2	2	12	1	ДС/4
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем	57	10	8	36	4	50
Змістовий модуль 2. Сучасна культура: постмодерна реальність						
Тема 4. Архітектура постмодернізму	18	4	2	10	1	РМГ/4+ Р/4
Тема 5. Актуальний літературний процес	15	2	2	10	1	РМГ/4
Тема 6. Актуальне мистецтво	15	2	2	10	1	РМГ/4
Тема 7. Урбаністика. Глобалізація. Глокалізація. Децентралізація	15	2	2	10	1	РМГ/4
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем 2	63	10	8	40	4	50
Всього годин / Балів	120	20	16	76	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, РНП – реферування наукових публікацій за темою, або ж аналітичне есе.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Премодерн, модерн, постмодерн як концептуальна рамка європейської культурної свідомості.
2. Іншість (алтерність) як спосіб існування.
3. Сучасна філософія як «переописання» (Р. Рорті).
4. Втома від постмодерну. Метамодерн.
5. Дегуманізація та деантропологізація в сучасній культурі.
6. Екологічні тенденції в сучасній архітектурі.
7. Децентризм як одна з основних тенденцій постсучасної культури і культур-рефлексії.
8. Післячорнобильський літературний дискурс.
9. Проблема «смерті мистецтва», «смерті філософії», «кінця історії», «смерті Бога», «смерті людини» у постсучасній культурі.
10. Креативний клас і міське середовище.
11. Усвідомлене споживацтво як актуальна тенденція.
12. Постпостмодерн в культурі.
13. Метамодернізм як новітня ідеологія.

14. Шизоаналітичні студії: поняття сингулярного буття Ж. Дельоза.
15. Постетика: основні тенденції.
16. Феномен тілесності і тілесних стратегій у сучасному культурологічному дискурсі.
17. Іронізм в посучасному культурному просторі.
18. Мікроісторія у контексті постсучасної історіографії.
19. Мікроурбаністика в Україні. Досвід Волині і луцька.
20. Поняття фантсцієнтими у постмодерні.
21. Тіло-без-органів, тіло афекту як методологічна гра.
22. Констеляція у філософії Т. Адорно.
23. Екопоселення як культурний результат постмодерну.
24. Процесуальні форми мистецтва у постсучасній культурі.
25. Поняття хосмосу у постмодерні.
26. Кітч як стильовий прийом постмодерну.

IV. Політика оцінювання

Процес навчання є творчим, відкритим до дискусії та обговорення запропонованих тем. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо аспірант був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання самостійно та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності.

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності

Політика щодо дефлайнів та перекладання.

Терміни і умови перекладання визначаються деканатом відповідно до рекомендацій навчального відділу, вони можуть корегуватися викладачем за попередньою домовленістю з аспірантом в залежності від ситуації і конкретних обставин.

V. Підсумковий контроль

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені цим силабусом.

Підсумковий іспит проводиться в формі співбесіди відповідно до питань екзаменаційного білету. На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (макс = 40 балів)							Модульний контроль		Загальна кількість балів
Модуль 1							Модуль 2		
Змістови модуль 1			Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7			
8	8	4	4	8	4	4	30	30	
40							60		

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 4 бали; у тому числі – відповідь на питання – 3 бали, доповнення – 1 бал) – макс 40 балів;
модульна контрольна робота 1 – макс 30 балів;
модульна контрольна робота 2 – макс 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Повне й глибоке змістовне розкриття питань по темі оцінюється 4 балами; достатній рівень розкриття – 3 балами; часткове розкриття – 2 балами; поверхнєве й неповне розкриття – 1 балом; якщо зміст теми зовсім не розкрито – 0 балів.

Питання до іспиту

1. Премодерн, модерн, постмодерн як смислова метаморфоза європейської культурної свідомості.
2. Архітектура постмодернізму: основні ідеї.
3. Футурологія: трансформація світу і людини.
4. Основні архітектурні стилі кінця XX-початку XIX століття.
5. Урбаністика: основні ідеї.
6. Феномен креативності у сучасній культурі.
7. Від етики до постетики.
8. Філософія історії, історіографія в постмодерному вимірі.
9. Основні чинники сучасної цивілізації: стратегії виходу.
10. Штучний інтелект як фундаментальний науковий напрямок інтелектуальної діяльності.
11. Феномен інтерактивної комп'ютерної графіки.
12. Проблема творчості та самоздійснення в постмодерні.
13. Постмодерн та авангард: історичне та ідеологічне співвідношення.
14. Проблема децентрації в сучасній культурі.
15. Постмодерністська чуттєвість.
16. Альтернативне літературознавство як творчість.
17. Текст як культурна реальність.
18. Поняття лінгвістичного повороту у постструктуралізмі.
19. Текст і і твір: методологічні відмінності.
20. Нарратив і дійсність в постмодерні.
21. «Смерть автора» і сучасна культура.
22. «Кінець філософії»: проблема прочитання.
23. Дискурс «занепаду Європи»: ві Шпенглера до XXI століття.
24. Феномен сучасного літературного процесу.
25. Літературознавство як література. Альтернативне літературознавство.
26. Постмодерний синтез мистецтв.
27. Антимистецтво у мистецтві. Проблема «смерті мистецтва»: від модернізму до постмодернізму.
28. Процесуальні форми в мистецтві: пошук простору.
29. Феномен сучасної постмодерністської художності.
30. Проблема маніпуляції суспільною свідомістю.
31. Глобалізаційні та антиглобалізаційні процеси в сучасній культурі.
32. Феномен цифрових технологій у сучасному арт-просторі.
33. «Суспільство спектаклю» Гі Дебора.
34. «Ніцше» Ж. Дельоза.
35. «Від твору до тексту» Р. Барта.
36. «Смерть автора» Р. Барта.
37. «Симулякри і симуляції» Ж. Бодріяра.
38. «Спокуса» Ж. Бодріяра.
39. «Прозорість зла» Ж. Бодріяра.
40. «Різома» Ж. Делеза і Ф. Гваттарі.
41. «Логіка сенсу» Ж. Дельоза.
42. «Археологія знання» М. Фуко.

VI. Шкала оцінювання
Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де
формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

7. Адорно Т. Негативна діалектика (будь-яке видання)
8. Адорно Т. Теорія естетики. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Adorno_Teodor/Teoriia_estetyky.pdf?
9. Барт Р. Від твору до тексту. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n4texts/bart.htm>
10. Барт Р. Смерть автора. URL: https://hist.bsu.by/images/stories/files/uch_materialy/muz/3_kurs/Estetika_Leschinskaya/4.pd
11. Барт Ролан. Смерть втора. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D0%B0%D1%80%D1%82,%D0%A0%D0%BE%D0%B%D0%B0%D0%BD>
12. Барт Р. Задоволення від тексту. URL: <https://kzref.org/rolan-bart-izbrannie-raboti-semiotika-poetika.html?page=43>
13. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. URL: https://chtivo.org.ua/authors/Roland_Barthes/Frahmenty_movy_zakokhanoho/
14. Бодрійяр Ж. Прозорість зла (будь-яке видання)
15. Бодрійяр Ж. Символичний обмін и смерть. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2266>
16. Бодрійяр Ж. Симулякри і симуляції. К., 2004.
17. Босенко А. В. О другом. Симуляция пространств культуры. К., 1996.
18. Гатальська С. М. Філософія культури. К., 2005.
19. Гендерна перспектива. К., 2004.
20. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. К., 2005.
21. Гусаченко В. В. Трасгрессии модерна. Харьков, 2001.
22. Дельоз Ж. Логіка сенсу (будь-які видання)
23. Дельоз Ж. Ніцше (будь-яке видання)
24. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма. М., 1985.

25. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів. Львів, 2004.
26. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського осмислення. К., 2003.
27. Зубрицька М. Homolegens: читання як соціокультурний феномен. Львів, 2004.
28. Коннор С. Теоретики постмодерну. Всесвіт. 1998. № 1. С.117-125.
29. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. К., 1998.
30. Лук`янець В. С., Соболев О. М. Філософський постмодерн. К., 1998.
31. Маркузе Г. Одновимірна людина. Дослідження ідеології розвинутого індустріального суспільства. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Marcuse_Herbert/Odnovymirna_liudyna.pdf
32. Маркузе Г. Ерос і цивілізація (будь-яке видання)
33. Мерло-Понти М. Око и дух. М., 1992.
34. Мерло-Понті М. Феноменологія сприйняття. https://chtyvo.org.ua/authors/Merleau-Ponty_Maurice/Fenomenologhii_spryniattia/
35. Мерло-Понті М. Видиме й невидиме. К., 2003.
36. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу. Львів, 2003
37. Ніцше Ф. Сочинения: В 2 т. М., 1990.
38. Новейший философский словарь. Сост .А. А. Грицанов. Минск, 1998.
39. Ортега-і Гасет Х. Вибрані твори. К., 1994.
40. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К., 1998.
41. Павличко С.Д. Теорія літератури. К., 2005
42. Попович М. Модерн і постмодерн: філософія і політика. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149244996.pdf>
43. Лук'янець В., Соболев О. Філософський постмодерн. К., 1998.
44. Рюс, Жаклін. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. Київ, 1998.
45. Сартр Ж.-П. Буття і Ніщо. К., 2001.
46. Соболев О. М. Постмодерн і майбутнє філософії. К., 1997.
47. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія. К., 1996.
48. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. К., 1995.
49. Фуко М. Ніцше (будь-яке видання)
50. Фуко М. Археологія знання. URL: http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Arkheologhii_znannia.compressed.pdf
51. Шпенглер О. Падіння Заходу. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Oswald_Spengler/
52. Шпенглер О. Присмерк Заходу (будь-які видання)